

Store forskelle i takster ved afregning af raps [PlantelInfo nr. 432]

Det er vigtigt, at du forholder dig til grovvarereselskabernes kvalitetskrav og behandlingsomkostninger. Nogle selskaber skal betale over 20 kr. mere pr. hkg for rapsen, hvis de skal være konkurrencedygtige.

Forfatter
Landskonsulent
Morten Haastrup, Planteproduktion
mhs@vfl.dk

Du skal se dig rigtig godt for, før du sælger din raps. Der er nemlig betydelige forskelle på grovvarereselskabernes takster for tørring, rensning og analyser.

Rent frø

En af de væsentligste forskelle er, at nogle selskaber afregner efter en basis for rent frø på 98 pct., mens andre selskaber afregner på basis af 100 pct. ATR Landhandel afregner ikke i forhold til 'rent frø', men til gengæld med basis 98 pct. rensning, hvori også andre frø end raps indgår.

Tørre- og rensesvind

Andre betydelige forskelle ligger i beregningen af tørre- og rensesvind. Hvor de øvrige aktører regulerer tørresvindet med 1:1,5, så regulerer ATR Landhandel med 1:1,2 indtil 12,5 pct. vand og Getreide AG med 1:1,3. ATR Landhandel regulerer til gengæld mellem 1:1,1 og 1:1,3 for rensesvind, mens de øvrige selskaber regulerer rensesvindet i forholdet 1:1. ATR Landhandel regulerer dog samtidig for olieindholdet i forholdet 1:1,5, mens de øvrige selskaber regulerer i forholdet 1:1,25.

Spirede rapsfrø

Endelig er der store forskelle på, hvordan spirede rapsfrø afregnes. Flertallet af selskaberne fradrager spirede frø i forholdet 1:1 op til maks. 15 eller 30 pct. med en øget rensomkostning til følge. DLF øger ikke rensomkostningerne som følge af spirede frø. Vestjyllands Andel, ATR Landhandel og Getreide AG accepterer dog op til hhv. 2, 6 og 15 pct. spirede frø, så længe olie kvaliteten i øvrigt er i orden.

Flere selskaber stiller i den forbindelse krav om at indholdet af Frie Fedtsyrer (FFA) er under 2 pct. Denne forskel medfører, at der kan være endnu større forskelle mellem grovvarerfirmaernes behandlingsomkostninger end eksemplerne nedenfor antyder. Det betød meget store forskelle mellem selskaberne i den problematiske høst i 2010.

Lagring af raps

Du bør som landmand også bemærke, at der er forskel på firmaernes vilkår for lagring af raps, herunder startdatoen for lagerleje, ligesom også tidspunktet for afregning har betydning. Du kan se mere om afregning af raps i '[Tjekliste ved handel med korn raps og ærter](#)'.

Sammenligning af afregningsbetingelserne for raps

I det følgende er udvalgte grovvarereselskabers afregningstakster analyseret og vist for to forskellige rapspartier med varierende vandindhold, olieindhold og andele af urenheder. De to eksempler afslører betydelige forskelle i behandlingsomkostningerne og dermed i sidste ende afregningen til dig som landmand.

Som landmand er der således al mulig grund til, at du kigger firmaernes betingelser og takster grundigt igennem, inden du leverer årets rapshøst. Det skal i den forbindelse understreges, at alle priser og afregningstakster bør være til forhandling.

Udgangspunktet for sammenligningerne har været firmaernes høstinformationer til høst 2011. Analysen omfatter: DLG, Danish Agro, Vestjyllands Andel, DLF, Brdr. Ewers, HK Hornsyld, ATR Landhandel, Emmelev samt Getreide AG.

Tabel 1 viser forskellene mellem firmaernes tørringstakster. DLF har de laveste takster i denne sammenligning.

Tabel 1. Tørringstakster, kr. pr. hkg, vinterraps.

Vandprocent	Vestjyllands					ATR			
	DLG	Danish Agro	HK Hornsyld	Andel	DLF	Landhandel	Getreide AG	Emmelev	Brdr. Ewers
9,1-9,5	9,15	9,10	9,90	9,40	7,00	6,656-9,956	9,66	9,15	9,10
9,6-10,0	10,85	10,90	10,10	10,40	9,50	9,285 ^{†1}	10,91	10,85	10,90
10,1-10,5	12,50	12,50	11,70	11,40	10,00	-	12,61	12,50	12,50
10,6-11,0	13,90	13,90	12,90	12,40	10,00	-	13,99	13,90	13,90
11,1-11,5	15,10	15,00	14,20	13,40	12,00	-	15,07	15,10	15,00
11,6-12,0	16,45	16,40	15,50	14,40	12,00	-	16,40	16,45	16,40
12,1-12,5	17,00	16,90	16,60	15,40	13,50	-	17,07	17,00	16,90
12,6-13,0	17,60	17,50	17,60	16,40	13,50	-	17,73	17,60	17,50
13,1-13,5	18,25	18,75	18,60	17,40	15,50	-	18,96	18,25	18,75
13,6-14,0	19,45	19,90	19,70	18,40	15,50	-	20,19	19,45	19,90
14,1-14,5	20,60	21,00	20,70	19,40	17,50	-	21,32	20,60	21,00
14,6-15,0	21,75	22,20	21,70	20,40	17,50	-	22,45	21,75	22,00

^{†1} Der tillægges 0,329 kr. for hver 0,1% over 9,6%.

Tabel 2 viser forskellene mellem firmaernes rensetakster for raps. Det fremgår, at ATR Landhandel har de laveste rensetakster blandt firmaerne i sammenligningen.

Tabel 2. Rensetakster, kr. pr. hkg, vinterraps.

% rensvare	Vestjyllands					ATR			
	DLG	Danish Agro	HK Hornsyld	Andel	DLF	Landhandel	Getreide AG	Emmelev	Brdr. Ewers
99,6-99,9	2,25	2,25	2,25	0,00	0,00	0,00	0,00	2,25	2,25
99,0-99,5	2,25	2,25	2,25	2,50	2,50	0,00	0,00	2,25	2,25
98,5-98,9	6,25	6,25	6,25	3,00	2,50	0,00	0,00	6,25	6,25
98,0-98,4	6,25	6,25	6,25	3,50	2,50	0,00	3,10	6,25	6,25
97,5-97,9	6,25	6,25	6,25	4,00	5,00	0,00	3,10	6,25	6,25
97,0-97,4	6,25	6,25	6,25	4,50	5,00	0,00	3,10	6,25	6,25
96-96,9	9,25	9,25	9,25	5,00	5,00	0,00	5,65	9,25	9,25
94-95,9	9,25	9,25	9,25	5,00	6,50	2,31	5,65	9,25	9,25
92,0-93,9	9,25	9,25	9,25	5,00	7,00	4,56	5,65	9,25	9,25
88,0-91,9	9,25	9,25	9,25	5,00	9,00	4,56	5,65	9,25	9,25
< 88,0	9,25	10,00	12,00	5,00	9,00	4,56	efter aftale	9,25	10,00

I tabel 3 er firmaernes behandlingsomkostninger sammenlignet for afregning af rapspartiet i eksempel 1 herunder. Sammenligningen viser betydelige forskelle mellem firmaerne, både hvad angår de beregnede analyse-, rense- og tørringsomkostninger. Forskellene i selskabernes krav til "rent frø" og regulering for olie er dog afgørende.

De grovareselskaber (Vestjyllands Andel, DLF og Getreide AG), der holder fast i det hidtil gældende krav om 98 pct. rent frø, klarer sig generelt bedst i denne sammenligning. Det gælder også ATR Landhandel, der afregner efter 98 pct. rensvare, som nævnt ovenfor.

Ved en rappris på 315 kr. pr. hkg er der ved afregning af rapspartiet i eksempel 1 næsten 26.000 kr. mere til landmanden, hvis partiet leveres til ATR Landhandel frem for til DLG eller Danish Agro. Det betyder, at både DLG og Danish Agro skal give 17 kr. mere pr. hkg raps end ATR Landhandel, hvis du som landmand skal kunne opnå det samme økonomiske udbytte af handlen.

Den store forskel skyldes udover den omtalte forskel i kravet til basisvaren, at ATR Landhandel har de laveste behandlingsomkostninger i eksemplet og regulerer olieindholdet i forholdet 1:1,5 mod de øvrige selskabers 1:1,25 samt vandindholdet i forholdet 1:1,2 mod de øvrige selskabers 1:1,5.

På tilsvarende vis skal DLG og Danish Agro betale 11-12 kr. mere pr. hkg end Vestjyllands Andel, DLF og Getreide AG, hvis du som landmand skal have det samme økonomiske udbytte af handlen.

Eksempel 1:

Parti: 150 t, 10,5 pct. vand, 97 pct. renvare, 99 pct. rent frø og 48 pct. olie i tørstof samt analyse af 7 læs

Tabel 3. Eksempel 1. Afregning af raps, sammenligning af udvalgte firmaer (rapspris: 315 kr. pr. hkg).

	DLG	Danish Agro	HK Hørnsyld	Vestjyllands Andel	DLF	ATR Landhandel	Getreide AG	Emmelev	Brdr. Ewers
Krav til rentfrø	100	100	100	99	99	-1	99	100	100
hkg til afregning	1.473	1.473	1.473	1.503	1.503	1.520	1.507	1.473	1.473
Analyseomkostninger	2.100	2.240	1.750	350	350	771	523	400	1.750
Rensseomkostninger	9.163	9.163	9.163	6.598	7.330	0	4.559	9.163	9.163
Tørringsomkostninger	18.750	18.750	17.550	17.100	15.000	18.389	18.915	18.750	18.750
Totalomkostninger	30.013	30.153	29.463	24.048	22.680	19.140	23.997	29.313	29.663
Netto	433.983	433.843	435.533	449.397	450.765	459.660	450.708	435.683	434.333

¹⁾ Ikke særstillet krav om 'rentfrø', men til gengæld krav om kun 99% renvare, hvori også andre frø end raps indgår.

I tabel 4 er firmaernes behandlingsomkostninger sammenlignet for afregning af et parti raps med et højere vandindhold, en større andel af urenheder samt et lavere olieindhold end i det foregående eksempel. Se beskrivelsen af partiet i eksempel 2 herunder.

Ved en rapspris på 315 kr. pr. hkg er der i eksempel 2 mindst 19.000 kr. mere til landmanden, hvis partiet leveres til ATR Landhandel, DLF eller Vestjyllands Andel frem for til DLG eller Danish Agro. Det betyder at både DLG og Danish Agro skal give mindst 13-14 kr. mere pr. hkg for rapsen end ATR Landhandel, DLF og Vestjyllands Andel, hvis du som landmand skal opnå det samme økonomiske udbytte af handlen.

Eksempel 2:

Parti: 150 t, 12,0 pct. vand, 95 pct. renvare, 97 pct. rent frø og 44 pct. olie i tørstof samt analyse af 7 læs.

Tabel 4. Eksempel 2. Afregning af raps, sammenligning af udvalgte firmaer (rapspris: 315 kr. pr. hkg).

	DLG	Danish Agro	HK Hørnsyld	Vestjyllands Andel	DLF	ATR Landhandel	Getreide AG	Emmelev	Brdr. Ewers
Krav til rentfrø	100	100	100	99	99	-1	99	100	100
hkg til afregning	1.321	1.321	1.321	1.348	1.348	1.367	1.356	1.321	1.321
Analyseomkostninger	2.100	2.240	1.750	350	350	771	523	400	1.750
Rensseomkostninger	13.251	13.251	13.251	7.163	9.506	6.589	8.144	13.251	13.251
Tørringsomkostninger	24.675	24.600	23.250	21.600	18.000	25.772	24.600	24.675	24.600
Totalomkostninger	40.026	40.091	39.251	29.113	27.856	33.132	33.267	39.326	39.601
Netto	376.089	376.024	377.864	395.508	396.764	397.473	393.873	377.789	376.514

¹⁾ Ikke særstillet krav om 'rentfrø', men til gengæld krav om kun 99% renvare, hvori også andre frø end raps indgår.

Forskellene på grovareselskabernes takster for tørring og især rensning øges, når vandindholdet og/eller andelen af urenheder øges. Hertil kommer forskellene på selskabernes håndtering af spirede frø.

I en problematisk høst vil der derfor være endnu større forskelle på selskabernes samlede omkostninger til håndtering af rapsen, og dermed afregningen til dig som landmand.